

РЕШЕНИЕ

№ 2091

гр. София, 31.03.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XIV КАСАЦИОНЕН
СЪСТАВ**, в публично заседание на 05.03.2021 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Евгения Иванова

**ЧЛЕНОВЕ: Жанета Малинова
Луиза Христова**

при участието на секретаря Кристина Петрова и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **70** по описа за **2021** година докладвано от съдия Луиза Христова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208-228 АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС.

Образувано е по касационна жалба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ /ГД „ИН“/ срещу решение № 5932/29.10.2020 г. по дело № 322/2020 г. на АССГ, Първо отделение, 15-и състав, В ЧАСТТА, с която се осъжда ГД „ИН“ да заплати на Х. Л. В., изтърпяващ наказание в Затвора С., обезщетение за неимуществени вреди в размер на 950 лева за периода 20.03.2019 г. – 7.01.2020 г., причинени от поставянето му в нечовешки условия в Затвора С., 11 група, килия № 14 – пренаселеност на помещението, течаш таван, липса на отопление, на достъп до външна светлина /монтирана предпазна ламарина на прозореца, която затваря достъпа/, недостатъчно изкуствено осветление, режим на електроподаването, липса на топла вода, килията е без подово покритие, недостатъчна дезинсекция и дератизация, заедно със законната лихва от датата на исковата молба до окончателното изплащане на дължимото; и В ЧАСТТА, с която се осъжда ГД „ИН“ да заплати на Х. Л. В., изтърпяващ наказание в Затвора С., обезщетение за неимуществени вреди в размер на 300 /триста/ лева за периода 01.01.2019 г. – 07.01.2020 г. поради незаконосъобразно бездействие на служители при ответника да осигурят отопление по време на занятия в компютърната зала, заедно със законната лихва от датата на исковата молба до окончателното изплащане на дължимото.

Изложени са доводи, че неправилно първоинстанционният съд е приел за доказани неблагоприятните условия за изтърпяване на наложеното на ищеца наказание, като при изясняване на обективната истина не била установена осъществилата се в действителност фактическа обстановка. Сочи се, че не са налице абсолютните предпоставки за ангажиране на отговорност по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, а именно: действия и/или бездействия на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава разпоредбата на чл. 3 ЗИНЗС и настъпила в резултат на нарушението неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС. Твърди се, че е осигурено необходимото третиране срещу хлебарки и дървеници по силата на сключен договор, като от страна на ищеца липсват оплаквания за наличие на паразити или за ухапване, както искане за провеждане на извънредна обработка. В тежест на затворника е и да почиства спалното помещение чисто и подредено, както и на облеклото, като евентуални нарушения на хигиенните изисквания се дължат на индивидуалните особености на обитателите. Всяко от помещенията разполага с вентилационен отвор, чрез който се извършва проветряване, необходимостта и продължителността на което зависи от субективните възприятия на лицата, обитаващи съответното помещение. Били осигурени достатъчно дневна светлина и площ от 3,5 кв. м. за всеки затворник съобразно критериите, въведени от ЕСПЧ. Неправилно били кредитирани показанията на свидетеля Б.. За осигуряване на достатъчно отопление при провеждане на курсовете за компютърна грамотност бил закупен нов радиатор. Предвид горното не била доказана причинно-следствената връзка между незаконосъобразните действия и/или бездействия и настъпилите вреди. Оспорва се и размерът на присъдените обезщетения. Моли решението в оспорените му части да бъде отменено. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

В изпълнение на дадени от съда указания е конкретизирано от страна на касатора Х. Л. В., че поддържа изложеното в касационна жалба от 23.11.2020 г. и допълнително подадената от 01.12.2020 г., с които се оспорва решение № 5932/29.10.2020 г. по дело № 322/2020 г. на АССГ, Първо отделение, 15-и състав, В ЧАСТТА, с която се отхвърля искът на Х. Л. В. за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размера над 950 /деветстотин и петдесет/ лева до 50 000 /петдесет хиляди/ лева за периода 20.03.2019 г. – 7.01.2020 г., причинени от поставянето му в нечовешки условия в Затвора С., 11 група, килия № 14 –пренаселеност на помещението, течаш таван, липса на отопление, на достъп до външна светлина /монтирана предпазна ламарина на прозореца, която затваря достъпа/, недостатъчно изкуствено осветление, режим на електроподаването, липса на топла вода, килията е без подово покритие, недостатъчна дезинсекция и дератизация, заедно със законната лихва от датата на исковата молба до окончателното изплащане на дължимото; и В ЧАСТТА, с която се отхвърля искът на Х. Л. В. за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размера над 300 /триста/ лева до 30 000 /тридесет хиляди/ лева за периода 01.01.2019 г. – 07.01.2020 г. поради незаконосъобразно бездействие на служители при ответника да осигурят отопление по време на занятия в компютърната зала, заедно със законната лихва от датата на исковата молба до окончателното изплащане на дължимото

Изложени са твърдения, че неправилно е занижен размерът на присъденото обезщетение спрямо характера на увреждането и настъпилите неимуществени вреди. Моли решението в оспорените му части да бъде отменено.

Представителят на СОФИЙСКА ГРАДСКА ПРОКУРАТУРА изразява становище за неоснователност на касационните жалби и моли решението да бъде оставено в сила.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С.-град, XIV-и касационен състав, след като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания прилагайки нормата на чл. 218 АПК, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационните жалби са ПРОЦЕСУАЛНО ДОПУСТИМИ, като депозирани в срок и от активнoleгитимирани лица, за които съдебният акт в оспорените му части е неблагоприятен. Разгледани по същество, касационните жалби са НЕОСНОВАТЕЛНИ.

Въз основа на приетите писмени доказателства и изслушаните показания на свидетелите Г. и Б. първоинстанционният съд е обосновал правния извод, че ответникът ГД „ИН“ не е изпълнил законоустановените си задължения, нарушил е разпоредбата на чл. 3 ЗИНЗС, като с проявените действия и бездействия е подложил касатора Х. Л. В. на нечовешко и унижително отношение - такова, което излиза извън рамките на последиците от изпълнение на наказанието. Правилно е съобразено от първоинстанционният съд, че част от писмените доказателства не обхващат исковия период или се отнасят за времето, в което В. е настанен в ареста на [улица], [населено място], и като такива не са относими при изясняване на спора. Други са коментирани от гледна точка на това какви фактически установявания могат да бъдат направени въз основа на тях, какво е здравословното състояние на лицето, лишено от свобода преди и по време на исковия период, има ли някаква промяна, съответно – появили ли са се нови заболявания вследствие липсата на достатъчно адекватни и ефективни медицински грижи в периода, за който се претендира обезщетение. Неправилно съдът не е обсъдил приложените на л. 243-248 писмени доказателства, но доколкото от същите могат да се направят изводи за здравословното състояние на В., без да се променят фактическите изводи, въз основа на които са изложени съответните им правни мотиви и това не се отразява върху формирания краен резултат от спора, не са налице съществени процесуални нарушения, обуславящи отмяна на оспорения съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане по реда на чл. 222, ал. 2 АПК.

Пред настоящата инстанция са ангажирани писмени доказателства по смисъла на чл. 219, ал. 1 АПК. За изясняване на спорните обстоятелства на оценка подлежат писмо до началника на Затвора [населено място] – л. 32-33, и докладна записка от 31.12.2019 г. – л. 43, тъй като останалите доказателства обхващат период извън процесния, съдържат данни за състоянието на затворите въобще или становище на омбудсмана, което кореспондира с фактическите установявания в оспореното решение на АССГ, или касаят сигнали и жалби на Х. Л. В. до прокуратурата във връзка с твърдения за извършени престъпления

По смисъла на чл. 220 във връзка с чл. 218, ал. 2 АПК съществува забрана за фактически установявания в касационното производство, като правомощията на съда се изразяват само в преценката дали първоинстанционният съд правилно е приложил релевантните материално-правни норми, дали неговото решение е валидно и допустимо.

Административен съд София-град, 15-и състав, е приел, че Х. Л. В. е постъпил в Затвора С. на 22.11.2018 г. Разпределен е на територията на 11-та група на 29.11.2018

г. и към датата на исквата молба пребивава в спално помещение - килия № 14. Според справка от 19.02.2020 г. /л. 112-113 от дело № 322/2020 г. /, територията на 11-та група се състои от 15 спални помещения с обща площ от 440 кв. м., включваща собствени санитарни възли от по 2 кв. м. В края на коридора има баня за общо ползване с три душа и баня с един душ, както и 1 общ санитарен възел. Всяка килия е с различен капацитет и квадратура, но всички те са съобразени с изискването за минимум 4 кв. метра площ за 1 лишен от свобода. Спално помещение № 14, където е настанен В., е с площ 23,85 кв. м., предназначено е за 6 души, но към 19.02.2020 г. в него са настанени 5 лица. Спалните помещения са оборудвани с легла, маса, столове, шкафове и мивка. Притокът на естествена светлина и проветряване не е ограничен, тъй като във всяка от килиите има по 2 прозореца. Отоплението е с ТЕЦ и парова централа, помещенията са електроснабдени. През зимния сезон се поддържа температура от поне 18 градуса. В санитарните възли е осигурена постоянно течаща топла и студена вода. Спалните помещения са в приемлив вид и отговарят на санитарно-хигиенните условия като се има предвид, че сградата на затвора е над 100-годишна. Извършва се /към датата на справката/ цялостен ремонт на групата, основно са ремонтирани 70 % от килиите. Администрацията на Затвора С. осигурява съответните препарати за почистване и хигиенизиране на помещенията. Всеки месец в групите се предоставят сапуни, прах, белина и други препарати. Има възможност за закупуване на допълнителни почистващи изделия от магазина на затвора. Спалните помещения се почистват и хигиенизират от самите настанени в тях лица, а общите части – от лишени от свобода, назначени за тази цел. Веднъж в месеца се изтупват одеялата и олекотените завивки, а минимум еднократно и ежедневно се хигиенизират спалните помещения с наличните препарат. Веднъж в седмицата по график се извършва изпиране на дрехите и спалното бельо, а одеялата и олекотените завивки – два пъти в годината. Съгласно сключен между ГД „ИН“ и [фирма] договор редовно се извършват дезинфекции и дератизации на всички групи, канцеларии, складови, сервизни помещения СБАЛЛС и кухненския блок. Исдвр Ч. отбелязва, че не всички лишени от свобода допускат в помещенията служителите, извършващи третирането. С последващи справки от 10.03.2020 г. и 9.07.2020 г. е установено ремонтане на около 80 % от спалните помещения.

Приложени са протоколи за ДДД обработка от 05.11.2019 г., 09.09.2019 г., 02.09.2019 г., 23.08.2019 г. и 26.08.2019 г., 19.08.2019 г., 30.07.2019 г., 29.05.2019 г., 28.03.2019 г., 30.01.2019 г., извършена на основание договор от 13.11.2018 г. между ГД „ИН“ и [фирма] за дезинсекция – 6 пъти годишно, и дератизация – 2 пъти годишно.

По повод сигнал-заявление на В. от 16.12.2019 г. е установена, че наличният в компютърния клуб калорифер е изгорял и не подлежи на ремонт. Според писмо рег. № 2150/13.04.2020 г. на началника на Затвора С. ищецът В. е депозирал сигнал-заявление, във връзка с което е изготвена докладна записка за закупуване на нов отоплителен уред. На отговорника на компютърната зала своевременно е отпуснат маслен радиатор за поддържане на нормална температура за протичане на обучителния курс /л. 387 от дело № 322/2020 г. на АССГ/.

От приложената по делото медицинска документация се установява, че В. получава седмично редовно медикаментите Хлофазолин, Л., Ф., Алергозан при нужда и симптоматика. В медицинския журнал на центъра е отразено, че е имал контактен дерматит, че страда от артериална хипертония II-ра степен, има и хроничен бронхит. Положителен е за сифилис. Установено е също, че страда от неинсулинозависим

захарен диабет, диабетна полиневропатия, хронична обструктивна белодробна болест, артериална хипертония. С Експертно решение № 2628 от 167 зас. на 6.11.2018 г. на ТЕЛК при IV-та МБАЛ С. ЕАД на В. е определена оценка на работоспособността - 30 % трайно намалена работоспособност, при водеща диагноза неинсулинозависим захарен диабет /л. 75 от дело № 322/2020 г. на АССГ/. Във връзка с тези заболявания е осъществявано наблюдение от лекар по местопребиваване. От вписванията в амбулаторния журнал се установяват също изгаряне на лява предмишница, алергия, остра вирусна инфекция, девиация на носната преграда, конкремент и киста в левия бъбрек и др. На 10.06.2019 г. при преглед от лекар е констатирана рана на ляво ходило от ухапване от дървеници; така и на 12.06.2019 г. /л. 210-222 от дело № 322/2020 г. на АССГ/.

В докладна записка с дата 24.07.2020 г. организатор по труда при Затвора С. сочи, че въз основа на присъствените списъци на посещаващите курс „Компютърна грамотност“ и докладни записки на ИСДВР на Х. В. за периода от месец 11.2018 г. до месец март 2020 г. не са зачетени за работни дни само месец юни 2019 г. и месец февруари 2020 г. поради допуснати три и повече неизвинени отсъствия за седмицата /л. 418-447 от дело № 322/2020 г. на АССГ/.

Изслушани са свидетелските показания на Е. И. Г., лишен от свобода, който познава В. от 29.09.2019 г. В продължение на 10 месеца двамата са настанени в едно спално помещение, в което условията са „неописуеми“. Описва килията като „пещерата на А.“, без да е правен ремонт. В помещението имало хлебарки, дървеници и плъхове с големината на котки. Таванът му е от найлон. През зимата не може да се стопли, а през летните месеци е горещо. Топла вода в помещението имало едва от два месеца. Килията била много тясна, в нея са настанени 7-8 души и едва се събирали. Когато се ползвала тоалетната, разминаването било невъзможно. Уточнява, че В. страда от диабет, но не знае за други негови заболявания.

Изслушани са свидетелските показания на Н. И. Б., настанен заедно с В. в килия № 14 на Затвора С. /от началото на октомври до Нова година/. Същият споделя, че помещението е много тясно, мебелирано с двуетажни легла /“вишки“/, между които се минавало трудно – ако един или двама се разхождат в помещението, останалите трябва да са по леглата. Невъзможно било да се спазва хигиена в килията, тъй като подът постоянно се рони. Тоалетната се използвала и за склад за продукти. В килията било неосветено и нямало нормална възможност за четене. Помещението било пълно с хлебарки и дървеници, като свидетелят пояснява, че лично е имал алергични реакции, отделно от мръсотията в стаята е получил и сериозно замърсяване на лявото око. Соци, че В. е преживял много труден период с много тежки пристъпи на силна кашлица. Свидетелят дори се опасявал за живота му, многократно му помагал с различни медикаменти. Твърди, че В. нееднократно подавал писмени искания да му се приготвя храна без мазнини и сол, същият бил многократно посещаван от медицински екип извън работното време на медицинския център. Уточнява, че в компютърния клуб няма отопление, както и в другите помещения за общо ползване в затвора.

При така установената фактическа Административен съд София-град, 15-и състав, сформира правни изводи, изцяло споделени от касационната инстанция. Съдебният акт е правилен, при неговото постановяване не е допуснато нарушение на материалния закон – касационно отменително основание по чл. 209, т. 3 АПК. Съображенията за това са следните:

Съгласно разпоредбата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС „държавата отговаря за

вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3“, който в своята ал. 1 предвижда, че тези лица „не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение“. Според чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС „за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност“, както и действия или бездействия на специализираните органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административни наказания. Правилно в оспорения акт е посочено, че от фактите, които сочи В., се обуславя предположение за осъществяването на нарушение по чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС. На анализ подлежат именно тези от тях, чието осъществяване е предпоставка за ангажиране отговорността на ГД „ИН“.

Според практиката на ЕСПЧ нечовешко е това отношение, което е умишлено, прилагано е в продължителен период от време и е причинило телесна повреда или силно физическо и психическо страдание. Отношението е „унижително“, когато е предизвикало в пострадалия усещане за страх, страдание и малоценност, които могат да го унижат и обидят, като липсата на специална цел /за обида и унижение/ у поведението на извършителя не изключва нарушение на чл. 3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и съответно на чл. 3 от ЗИНЗС. В този смисъл изследването на конкретните условия, в които е поставено лицето, при това в съвкупност, по посочените в чл. 3 ЕКПЧ показатели има за цел да установи въздействието на същите върху задържаното лице, както от гледна точка на неговото здравословно състояние – физическо и психическо, така и върху емоционалните му възприятия, оценка и самооценка на личността. При това се забранява осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и унижително отношение и се задължава държавата да им осигури от една страна условия за изтърпяване на наложено им наказание, съобразени с уважението към човешкото достойнство, от друга - начинът и методът на изпълнение на наказанието да не ги подлага на страдание или трудности от степен над неизбежното ниво на страдание, присъщо на наложеното наказание, и от трета - като се имат предвид практическите нужди на наказанието, тяхното здравословно и физическо състояние да не се поставят в неблагоприятни условия, рефлектиращи по посочения в исковата молба начин върху душевното състояние на лицата.

За да бъде приета основателност на иска за вреди с правно основание чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, следва кумулативно да бъдат доказани: акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с което се нарушава чл. 3 от закона, и настъпила, в резултат на нарушението, неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се

предполага до доказване на противното по силата на оборима презумпция, въведена с разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС. В този смисъл на доказване подлежи и причинно-следствената връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилата в патримониума на ищеца неимуществена вреда – най-общ психическо и физически тормоз, негативен ефект върху здравословното състояние на лицето, лишено от свобода, възникване на негативни емоции и чувства – страх от зарази, за здравето и живота му, унижение. За квалифицирането на едно бездействие като незаконосъобразно, е необходимо да бъде установено неизпълнение на фактическо действие от страна на административен орган или длъжностно лице от администрацията, като е необходимо да съществува нормативно установено задължение за изпълнение на това действие. Дори и да не се докаже незаконосъобразно бездействие или действие на конкретно длъжностно лице от състава на ГД „ИН“, е достатъчно за претърпяването на неимуществени вреди поставянето на условия в противоречие с изискванията по чл. 3 ЗИНЗС. В този смисъл и отговорността е обективна, безвиновна.

Съгласно чл. 43, ал. 4 ЗИНЗС „минималната жилищна площ в спалното помещение за всеки лишен от свобода не може да е по-малка от 4 кв. м“. Касаторът Х. Л. В. е разполагал с около 3,5 кв. м. площ, доколкото общата площ на килия № 14 съгласно представените справки е 23,85 кв. м., в която се включва площта на сервизното помещение и леглата. Съгласно справките в килия № 14 се настаняват 6 лица, като липсват доказателства, че в искивия период в това помещение е имало по-малък брой лица, лишени от свобода, за да разполага всяко от тях с установения по закон минимум – 4 кв. м. Налице е бездействие, представляващо нарушение по чл. 3 ЗИНЗС, доколкото ответникът не е предприел необходимите мерки, за да спази изискването на чл. 43, ал. 4 ЗИНЗС. Жилищната площ, която е предоставена на Х. Л. В. не съответства на човешките представи за едно необходимо свободно пространство, което да обитава лицето, извършвайки своите елементарни, необходими за самото му съществуване потребности от сън, хигиена, преобличане и хранене.

Доказателства от страна на ГД „ИН“, които да опровергаят твърденията за липсата на достатъчно светлина и въздух, не са представени. В този смисъл не може да се установи дали е изпълнено изискването по чл. 20, ал. 2 ППЗИНЗС, че в спалните помещения следва да се осигури пряк достъп до дневна светлина и възможност за естествено проветряване. Количеството дневна светлина, степента на изкуствено осветление, отопление и проветряване се определят в зависимост от изискванията на съответните стандарти за обществени сгради. В конкретния случай, поради това че Х. Л. В. е пребивавал в условията на пренаселени килии, неосигуряването на достатъчно светлина поради монтиране на предпазна ламарина на прозореца, негативния ефект от неосигуряването на достатъчен достъп до чист въздух, включително и следствие от постоянните мръсотия и прах от роненето на пода, достигат сами по себе си прага на тежест, изискван от чл. 3 от ЕКПЧ, съответно от чл. 3 ЗИНЗС. В подкрепа на този извод е и обективната невъзможност на лицата, обитаващи килията, да я почистват с каквито и да е било препарати, последица от което е замърсяването на въздуха. В нито една

от справките, приложени по делото, не е посочено, че килия № 14 е била ремонтирана, като се сочи само процента на ремонтираните спални помещения от Затвора С., без конкретно посочване на неговото. Не се опровергават и твърденията, че в помещението е студено през зимните месеци и горещо през летните. Категорично се опровергава, че в помещенията е осигурена постоянно течаща топла и студена вода, като св. Г. конкретизира наличието на топла вода около 2 месеца преди провеждане на откритото съдебно заседание, на което е изслушан.

По въпроса за наличие на всякакви паразити - дървеници, хлебарки и гризачи и други, съдът намира за доказано от свидетелските показания, че такива по принцип са съществували. Доказва се и от медицинската документация от 10.06.2019 г. и 12.06.2019 г., че лицето е ухапано от дървеници. При това, следва да се съобрази дали са осигурени адекватни дезинфекционни съоръжения, почистващи продукти, както и редовно обезпаразитяване и проверки на килиите, по-специално на спалното бельо, дюшеците и пространствата, използвани за съхранение на храна. Предприетите мерки от администрацията се оказват недостатъчно ефективни, въпреки че от приложените по делото писмени доказателства се установява обработка, както на спалните помещения на 11-та група, така и на общите помещения на Затвора С., съобразно представения по делото договор за извършване на дейностите по дезинфекция, дезинсекция и дератизация. Недопустимо е тези дейности да бъдат възложени на обитателите на килии. Дори и да се възлага в тежест на обитателите поддържането на лична хигиена и такава на заетите от тях помещения, то за полагането на подобна грижа те трябва да бъдат изрично информирани и да им е предоставена възможност да разполагат с необходимите за целта препарати. Отделно от това, извършването на дезинсекция и на общите части на затвора очевидно не води до ефективни резултати /по договор веднъж на два месеца/, доколкото вредителите и гризачите могат безпрепятствено да преминат от общите помещения в отделните килии. Въпреки че са приложени протоколи на проверки от СРЗИ, те не обхващат всяка една от извършените дейности, и не отразяват ефекта от тях в продължителен период от време. Факт е, че В. не е депозирал заявления за необходимост от извършване на допълнителни дейности за дезинсекция и дератизация, но това следва да бъде възложено в тежест на администрацията, която сключвайки договор със съответната за това фирма, има възможност и при необходимост да инициира извънредни обработки. Данни за такива обработки, както на спалните помещения, така и частично на общите части на затвора, не се съдържат по делото. В допълнение, ГД „ИН“ е длъжна да съобрази при сключване на договор за горните дейности тяхната честота с оглед действителните нужди на местата за лишаване от свобода и, установявайки неефективността им, да предприеме други мерки.

Настоящата съдебна инстанция изцяло споделя изложеното в мотивите на оспорения акт, че не е установено бездействие на администрацията на затвора по смисъла на чл. 84, ал. 2, т. 3 и чл. 86, ал. 1, т. 2 ЗИНЗС, поради което и не намира за необходимо да го преповтаря.

На последно място, се констатира, че здравословното състояние на В. е наблюдавано редовно – приложени са достатъчно доказателства за

извършени прегледи, консултации и изследвания, като е предоставена дължимата медицинска грижа, изписвани са необходимите за конкретното заболяване медикаменти, вкл. и се установява прием в болница и преглед от специалист по спешност /св. Б./. Констатира се също, че по-голямата част от заболяванията или състоянията, които изискват лечение, са хронични, възникнали са преди преместването на В. в Затвора С. – диабет и артериална хипертония. Не се установява, че всички оплаквания и диагнози, подробно разписани в медицинската документация, приложена по делото, са в причинно - следствена връзка със санитарно-хигиенните условия на затвора. Въпреки големия брой прегледи няма значими промени в здравния статус на лицето, следствие поставянето му в затвора, констатира се остри вирусни инфекции, които при обичайни условия и извън затвора са явление, характерно за всеки един човек, с определена честота са и изгарянията, които също могат да бъдат прояви на обикновени битови инциденти. Всички тези обстоятелства сочат, че В. не е бил подложен на страдания и изпитания, които надхвърлят по интензивност неизбежното равнище на страдание, присъщо на наказанието, неговите здраве и благополучие са гарантирани по подходящ начин чрез осигуряването на съответна медицинска грижа. Не се установява безспорно нарушение на правото на медицинско обслужване на лицето, лишено от свобода, по смисъла на чл. 3 ЕКПЧ и чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, в следствие на което да е претърпял и твърдените неимуществени вреди.

Правилно първоинстанционният съд е формирал извод, че е налице бездействие от страна на ГД „ИН“ да осигури необходимите условия за провеждане на обучението в компютърния клуб – достатъчно отопление, през зимните месеци от исковия период. Видно от представените доказателства В. е подал заявление за повреда на калорифер на 16.12.2019 г., като съгласно писмо на Началника на затвора от 13.04.2020 г. е отпуснат маслен радиатор, но не е посочена датата, на която е осъществено това. Провеждането на занятия в помещения, без да е осигурена нормална температура, попада в обхвата на противопоказанията на експертното решение на ТЕЛК, коментирани по-горе, а именно: „простудни фактори“.

При съвкупната преценка на доказателствения материал, събран в хода на висиящността на съдебното производство може да се наложи извод, че ответната страна е бездействала в исковия период само в някои от сочените случаи, въпреки че принципното несъгласие с условията, осигурени от администрацията на мястото за лишаване от свобода, съответстващи на допустимите норми и стандарти, при които следва да бъде задържан Х. Л. В. не обосновават неизпълнение на задълженията от ГД „Изпълнение на наказанията“. С оглед гореизложеното се формира окончателен извод, че са налице бездействия от страна на ГД „ИН“, които могат да бъдат квалифицирани като жестоко, нечовешко или унижително отношение към Х. Л. В.. В правната сфера на последния са настъпили неимуществени вреди, налице е причинно-следствената връзка между тях и бездействието на специализираните органи. Лицето е било поставено в неблагоприятни условия, поради което са му причинени негативни емоции и страдания, както физически, така и психически. Налице са всички елементи от фактическия състав на разпоредбата на чл. 284, ал. 1 във връзка с чл. 3 ЗИНЗС, като не е

оборена и презумпцията по чл. 284, ал. 5 от с.з. Правилно първоинстанционният съд е формирал извод за частичната основателност на двете искиви претенции.

Като е отчетел периодът на въздействие на липсата на необходимата хигиена, лошите социално-битови условия, както и констатацията, че няма данни за отклонения в здравословното му състояние вследствие неблагоприятното въздействие на всички тези фактори, съдът правилно е възприел, че в съвкупност ограниченията, които е бил принуден да търпи В. в цитираните периоди /чл. 284, ал. 2 ЗИНЗС/, както и поотделно всяко едно от тях, надвишават неизбежното ниво на страдания, присъщо на престоя в местата за лишаване от свобода и излизат отвъд минималния праг на строгост по чл. 3 от ЕКПЧ, съответно чл. 3 ЗИНЗС, характерно за условията на приложимост на наказанието „лишаване от свобода“. Умисъл в поведението на длъжностни лица към ГД „ИН“ не се доказва, като се съдържат доказателства за становището на омбудсмана за лошите условия в Затвора С. и невъзможността сградата да бъде ремонтирана, както и за опитите на администрацията на мястото за лишаване от свобода да подобри тези условия съобразно материалния и финансов ресурс, с който разполага. Тези обстоятелства сами по себе си не изключват нарушението на чл. 3 ЗИНЗС, като лицата, лишени от свобода, не следва да търпят подобно отношение към себе си вследствие обективни неблагоприятни условия.

Правилно исковата претенция е частично уважена, като настоящата инстанция намира оплакванията в двете касационни жалби за необоснованост на решението по отношение на размера на обезщетението за изцяло неоснователни. Първоинстанционният съд е изложил точни и ясни мотиви, като направените изводи на решаващия съд относно размера на обезщетението съответстват на данните по делото, установяващи конкретни факти по непротиворечив начин. Същото е справедливо определено, на основание чл. 284, ал. 2 във връзка с чл. 3, ал. 1-2 ЗИНЗС, тъй като е фиксиран паричен еквивалент, съответстващ на негативните преживявания и отражението им върху увреденото лице, отчетено е кумулативното въздействие на неблагоприятните условия върху същото. Присъдената сума в размер на 950 /деветстотин и петдесет/ лева за периода 20.03.2019 г. – 7.01.2020 г. - обезщетение за неимуществени вреди от поставянето на Х. Л. В. в нечовешки условия в Затвора С., 11 група, килия № 14 –пренаселеност на помещението, течащ таван, липса на отопление, на достъп до външна светлина /монтирана предпазна ламарина на прозореца, която затваря достъпа/, недостатъчно изкуствено осветление, режим на електроподаването, липса на топла вода, килията е без подово покритие, недостатъчна дезинсекция и дератизация, заедно със законната лихва от датата на исковата молба до окончателното изплащане на дължимото /чл. 84 ЗЗД/, и присъдената сума в размер на 300 /триста/ лева за периода 01.01.2019 г. – 07.01.2020 г. -обезщетение за неимуществени вреди поради незаконосъобразно бездействие на служителите при ГД „ИН“ да осигурят отопление по време на занятия в компютърната зала, заедно със законната лихва от датата на исковата молба до окончателното изплащане на дължимото /чл. 84 ЗЗД/, са достатъчни, за да бъде компенсирано лицето, изтърпяващо наказание

„лишаване от свобода“. Размерът на обезщетението е изцяло съответен на определения по сходни дела, в рамките на присъждания по справедливост от ЕСПЧ и на цитираната съдебна практика и при спазване на разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД. Изцяло се споделя в тази посока изложеното, че обезщетението не следва да бъде източник на неоснователно обогатяване за пострадалия, като при претенция за вреди над обичайните последният следва да ги докаже, за да се оправдае и присъждането на обезщетение над обичайния размер.

По тези доводи и аргументи, касационната инстанция заключава, че оспореното съдебно решение е правилно на основание чл. 209, т. 3 АПК /в съответствие с материалния закон/ и при условията и по реда на чл. 221, ал. 2 АПК следва да бъде оставено в сила. Не се констатираха служебно основанията за касиране на съдебния акт по см. на чл. 218, ал. 2 АПК във връзка с чл. 209, т. 1 и т. 2 АПК. С оглед неоснователността на касационните жалби, разноси не се присъждат.

По изложените съображения, Административен съд София-град, XIV-и касационен състав, на основание чл. 221, ал. 2 от АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 от ЗИНЗС,

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 5932/29.10.2020 г. по дело № 322/2020 г. на АССГ, Първо отделение, 15-и състав.

РЕШЕНИЕТО е окончателно на основание чл. 223 АПК във връзка с чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС и не подлежи на обжалване и протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: